

УДК:633.63.

ВІТЧИЗНЯНІ СОРТИ Й ГІБРИДИ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ: ПРОДУКТИВНІСТЬ І СТІЙКІСТЬ ДО ХВОРОБ

СИЧУК Л.В..

к. т. наук, завідувач відділу технічних культур і картоплі Волинської державної сільськогосподарської станції ІСГЗП НААН

Вступ. Цукрові буряки є одним із джерел виробництва цукру в Україні.

Буряко-цукрова галузь є однією в аграрному виробництві й пріоритетною у вирішенні продовольчої безпеки, є очевидним забезпеченням виробництва високоякісними гібридами та сортами буряків цукрових [1].

Запорука високих врожаїв цукрових буряків - застосування інтенсивної технології їх вирощування, правильний вибір гібриду та його стійкість до хвороб.

Є багато чинників, які впливають на продуктивність цукрових буряків. Один із найважливіших резервів підвищення продуктивності – правильний вибір продуктивного гібриду, який буде пристосований до ґрунтово-кліматичних умов регіону.

Впровадження у виробництво нових ЧС гібридів, які характеризуються більш високим потенціалом продуктивності, дасть можливість підвищити збір цукру з гектара [2].

Умови та методика дослідження. Дослідження з визначення продуктивності, ураження хворобами сортів та гібридів цукрових буряків проводилися на полях Волинської державної сільськогосподарської станції впродовж останніх трьох років.

Грунти – дерново-підзолисті легкосуглинкові з вмістом гумусу (за Тюриним) – 1,49-1,845%, вміст рухомих форм P_2O_5 (за Кірсановим) – 8,05-13,60 мг на 100 г ґрунту, K_2O – 12,70-14,20 мг на 100 г ґрунту, N (за Корнфільдом) – 6,70-7,07, pH сольової витяжки – 6,40-6,47.

Агротехніка вирощування цукрових буряків відповідає розробленій і адаптованій до умов західного Лісостепу України інтенсивній технології.

Насіння інкрустоване та дражоване, оброблене композицією захисно-стимулюючих речовин. Посівні якості: лабораторна схожість – 90-95%; енергія проростання – 88-90%.

Площа облікової ділянки становила 54 m^2 , повторність – чотириразова. Обліки та спостереження в досліді проводилися за загальноприйнятими методиками.

Результати дослідження. За результатами наших досліджень було встановлено, що найбільш поширеними хво-

робами є церкоспороз та коренеїд.

Як показали дослідження більш стійкими до цих хвороб були гібриди української селекції.

Захворюваність коренеїдом рослин вітчизняних сортів та гібридів була в межах 0,7 – 2,3%, а іноземних – 4,2-5,6 %. Найбільш стійкими до захворювань коренеїдом були гібриди Булава, Ворскла, Ромул, Олександрія (рис.1).

Найпоширенішою хворобою у зоні достатнього зволоження є церкоспороз. Особливо, коли випадає багато опадів та підвищується температура повітря, а це 30-50% недобір цукру.

Найвища стійкість до ураження ли-

стового апарату цукрових буряків церкоспорозом проявили гібриди української селекції, а саме: Ворскла, Булава, Ромул. Захворюваність церкоспорозом становила 21 – 27 % (рис.2).

Гібриди іноземної селекції виявилися набагато вразливішими до церкоспорозу і захворюваність в середньому за три роки досліджень була в межах 38-76%. Найбільш не стійкі до хвороб гібриди іноземної селекції – КВС Настя, Світлана.

Результати стосовно продуктивності цукрових буряків, отримані за три роки їх вирощування, показали, що кращими за врожайністю були гібриди української селекції – Олександрія (59,9 т/га), Була-

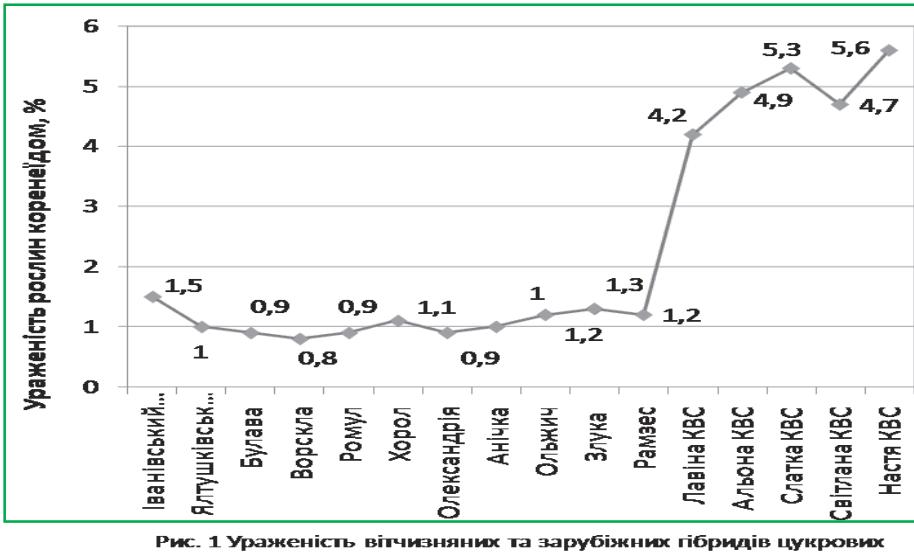

Рис. 1 Ураженість вітчизняних та зарубіжних гібридів цукрових буряків коренеїдом

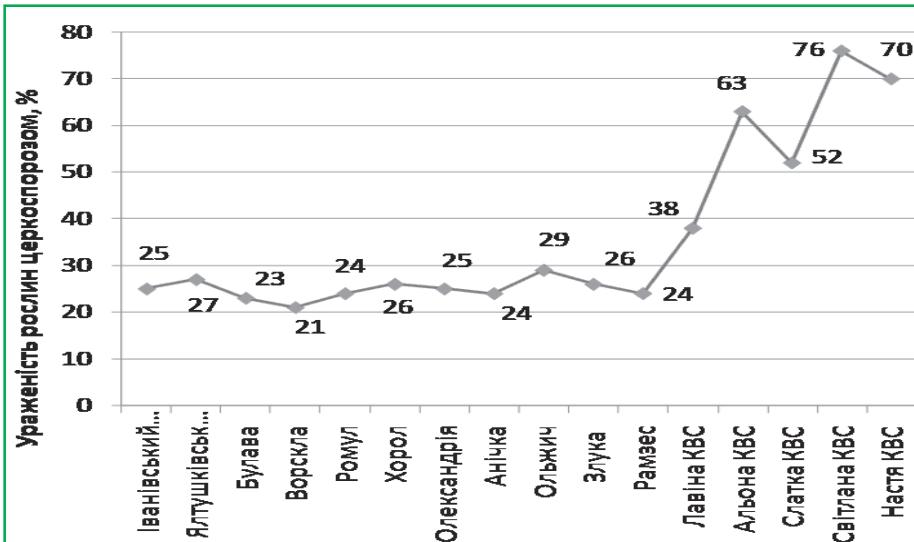

Рис. 2 Ураженість вітчизняних та зарубіжних гібридів цукрових буряків церкоспорозом

Продуктивність цукрових буряків
Таблиця 1.

№ п/п	Гібриди	Урожайність, т/га	Цукристість, %	Збір цукру, т/га
1	Іванівський ЧС-33	51,7	16,90	8,7
2	Ялтушківський ЧС-72	49,9	16,92	8,8
3	Булава	59,7	17,31	10,3
4	Ворскла	58,2	17,02	9,9
5	Ромул	59,0	17,37	10,2
6	Хорол	57,2	17,12	9,8
7	Олександрія	59,9	17,60	10,5
8	Анічка	59,4	17,60	10,5
9	Ольжич	57,9	17,42	10,1
10	Злука	56,6	17,00	9,6
11	Рамзес	56,1	17,00	9,5
12	Лавіна КВС	56,2	16,50	9,3
13	Альона КВС	60,0	16,16	9,7
14	Слатка КВС	59,2	16,50	9,8
15	Світлана КВС	57,3	16,50	9,5
16	Настя КВС	53,9	16,17	9,0

ва (59,7 т/га), Анічка (59,4 т/га), Ромул (59,0 т/га) (табл.1).

З іноземної селекції найбільш продуктивними були гібриди –Альона (60 т/га), Слатка (59,2 т/га).

Цукристість українських сортів та гіbridів становила 16,90-17,60 %, а зарубіжних – 16,13-16,60%. Зарубіжні гібриди відзначалися нижчою цукристістю на 0,8-1,1 %, що вплинуло на вихід цукру. Відповідно, й вихід цукру становив 8,7-10,5 т/га та 9,3-9,8 т/га.

Як видно з результатів досліджень, українські гібриди за всіма ознаками конкурентоздатні кращим аналогом зарубіжної селекції, що вказує на доцільність їх практичного використання.

Зважаючи на високий рівень продук-

тивності, цукристості та стійкості до хвороб, при застосуванні інтенсивної технології вирощування цукрових буряків можна досягнути максимальної продуктивності.

Висновки

1. Сорти і гібриди, які вирощувалися в зоні достатнього зволоження, показали себе стійкими до ураження хворобами в порівнянні з іноземними гібридами.

2. Враховуючи адаптованість та продуктивність, а також стійкість до ураження хворобами гібридів, в умовах Західного Лісостепу України рекомендується використовувати такі гібриди, як Олександрія, Анічка, Булава, Ромул.

3. Найпродуктивнішими гібридами іноземної селекції були гібриди Слатка, Альона.

Бібліографія

1. Сорока В.І. Стан кваліфікаційної експертизи сортів буряків цукрових на придатність до поширення та аналіз сортових ресурсів / В.І. Сорока., О.І. Рудик – Іващенко // Цукрові буряки.-2011.-№5.-С.10-11.
2. Вахній С.П. Продуктивність цукрових буряків залежно від сортових особливостей / С.П. Вахній // Збірник наукових праць. Випуск 10. -2008.- С.198-201.

Анотація

У процесі вивчення продуктивності цукрових буряків залежно від сортових особливостей встановлено: вітчизняні сорти і гібриди (Олександрія, Анічка, Булава, Ромул), які вирощувалися в зоні достатнього зволоження, показали себе більш високопродуктивними та стійкими до ураження хворобами в порівнянні з іноземними гібридами.

Аннотация

В процессе изучения производительности сахарной свеклы в зависимости от сортовых особенностей установлено: отечественные сорта и гибриды (Александрия, Аничка, Булава, Ромул), которые выращивались в зоне достаточного увлажнения, показали себя более высокопродуктивными и стойкими к повреждению болезнями в сравнении с иностранными гибридами.

Annotation

When studying the production performance of sugar beet, domestic varieties (Oleksandria, Anichka, Bulava, Romul) grown in an area of sufficient moisture proved more resistant to diseases as compared with foreign hybrids.

АГРОІНФОРМАЦІЯ

ВИРОБНИКИ ПІДНЯЛИ ЦІНИ НА ЦУКОР

Світовий ринок цукру в грудні 2013 року демонстрував різносприємований ціновий тренд. Цукор-спірець пропонувався на умовах CIF, Чорне море (поларизація 96° з урахуванням премії), по 403,01USD/тонна, що на 8,41 USD/тонна нижче , ніж тижнем раніше. Ціна на білий цукор в Таїланді підвищилася на 5,20 USD/тонна і склала 469,20 USD/тонна , FOB (45 ICUMSA) .

Сприяло зростанню цін збільшення попиту, як результат раніше низької вартості на світовому ринку. 50 тис. тонн цукру на тендерній основі купив Єгипет по 423,90 USD/тонна, виграла тендер компанія ED & F Man. Поставка товару буде здійснюватися з 16 по 31 червня 2014 року. Крім того, Ірак опублікував тендер на закупівлю 50 тис. тонн білого цукру.

Негативний вплив на світові ціни товару за звітний період зробили дані ISO. За прогнозами, глобальний профіцит цукру у 2013/14 МР складе 4,7 млн. тонн. На 1 жовтня очікувалося, що цей показник складе 4,5 млн. тонн. На ринок продовжує чинити тиск збільшення виробництва в Індії та Таїланді.

За даними моніторингу цін на соціально значущі товари, проведеною Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, середні споживчі ціни на цукор в країні становим на 20 листопада склали 6,74 грн. за кілограм. Це на 0,36 грн. або 5,6 % більше, ніж 11 листопада, коли проводився попередній зір даних про цінову ситуацію на ринку основних споживчих товарів.

Як повідомили в міністерстві, найвищі ціни на цукор зберігаються в Луганській області - 7,51 грн./кг. Найдешевше солодкий пісок можна придбати в Сумській області - всього за 6,25 грн./кг. На Харківщині за цей продукт просить 7 гривень 06 копійок.

За вказаній період ціни знизилися лише в Закарпатській області - на 0,6 %. Найбільш значний стрибок цін зафіксовано в Черкаській області, де за 9 днів цукор подорожчав на 10,4 % - до 7,01 грн./кг.

Джерело: sugar.ru